

॥ ३८ ॥ क्षमैव अत्रिणि नौ चालनदंडाः यस्य धर्मस्थैर्यवटारकानौ काकर्षणरज्जुर्यस्यां ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ महाभूतेति पंचभूतानि महद्बुद्धिः यच्चाश्रयात् देहात्तरं परलोकगामि ९
 रूपकूलां मनःस्रोतां स्पृशद्दीपां रसावहां ॥ गंधपंकां शब्दजलां स्वर्गमार्गदुरावहां ॥ ३८ ॥ क्षमारित्रांसत्यमयी धर्मस्थैर्यवटारकां ॥ त्यागवाताध्वगां शीघ्रानौ ता
 र्यां तां नदीं तरेत् ॥ ३९ ॥ त्यजधर्ममधर्मचतथा सत्यानृतैस्त्यज ॥ उभे सत्यानृतैस्त्यक्ता ये न त्यजसि तं त्यज ॥ ४० ॥ त्यजधर्ममसंकल्पादधर्मं चाप्यलिप्सया ॥ उभे
 सत्यानृतैर्बुद्ध्या बुद्धिं परमनिश्चयात् ॥ ४१ ॥ अस्थिस्थूणं स्नायुयुतं मांसशोणितलेपनं ॥ चर्मा विनद्धं दुर्गंधिपूर्णं मूत्रपुरीषयोः ॥ ४२ ॥ जराशोकसमाविष्टरेगा
 यतनमातुरं ॥ रजस्वलमनित्यं च भूतावासमिमं त्यज ॥ ४३ ॥ इदं विश्वं जगत्सर्वमजगच्चापि यद्भवेत् ॥ महाभूतात्मकं सर्वमहद्यत्परमाश्रयात् ॥ ४४ ॥ इन्द्रिया
 णि च पंचैव तमः सत्त्वं रजस्तथा ॥ इत्येष सप्तदशकोराशिरव्यक्तसंज्ञकः ॥ ४५ ॥ सर्वैरिहेंद्रियाथैश्च व्यक्ताव्यक्तैर्हि संहितः ॥ चतुर्विंशक इत्येष व्यक्ताव्यक्तमयोग
 णः ॥ ४६ ॥ एतैः सर्वैः समायुक्तः पुमानित्यभिधीयते ॥ त्रिवर्गं तु सुखं दुःखं जीवितं मरणं तथा ॥ ४७ ॥ यद्देवं देव तत्त्वेन स वेदप्रभवाप्ययौ ॥ पारंपर्येण बोद्धव्यं ज्ञा
 नानां यच्च किंच न ॥ ४८ ॥ इन्द्रियैर्गृह्यते यद्यत्तत्तद्व्यक्तिमिति स्थितिः ॥ अव्यक्तमिति विज्ञेयं लिङ्गग्राह्यमतीन्द्रियं ॥ ४९ ॥ इन्द्रियैर्नियतैर्देहीधाराभिरिव तप्यते ॥
 लोके क्वेति तत्मात्मानं लोकांश्चात्मनि पश्यति ॥ ५० ॥ परावरदृशः शक्तिज्ञानमूलाननश्यति ॥ पश्यतः सर्वभूतानि सर्वावस्थासु सर्वदा ॥ ५१ ॥ सर्वभूतस्य संयो
 गो नाशुभेनोपपद्यते ॥ ज्ञानेन विविधान्क्लेशानतिवृत्तस्य मोहजान् ॥ ५२ ॥ लोके बुद्धिप्रकाशेन लोकमार्गो न रिष्यते ॥ अनादिनिधनं जंतुमात्मनि स्थितमव्य
 यं ॥ ५३ ॥ अकर्तारममूर्तं च भगवानाहतीर्थवित् ॥ योजंतुः स्वकृतैस्तैस्तैः कर्मभिर्नित्यदुःखितः ॥ ५४ ॥ सद्दुःखप्रतिघातार्थं हंति जंतुनैकया ॥ ततः कर्मसमा
 दत्ते पुनरन्यन्नवं बहु ॥ ५५ ॥ तप्यते यपुनस्तेन भुक्तापथ्यमिवातुरः ॥ अजस्रमेव मोहांधोदुःखेषु सुखसंज्ञितः ॥ ५६ ॥ वध्यते मथ्यते चैव कर्मभिर्मथवत्सदा ॥
 ततो निबद्धः स्वायोनिकर्मणा मुदयादिह ॥ ५७ ॥ परिभ्रमति संसारं चक्रवद्बहुवेदनः ॥ सत्त्वं निवृत्तं बंधस्तु निवृत्तश्चापि कर्मतः ॥ ५८ ॥

षत्सप्तदशकः इन्द्रियाणि पंच चकारात् पंचप्राणाः तम आदित्रयं एकमिति ॥ ४४ ॥ इन्द्रियार्थैः अष्टभिः शब्दादिभिः पंचभिः संतव्यं बोद्धव्यं अहं कर्तव्यं चैतैः सहाष्टभिः एवंबहुविशकः ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥

॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ रिष्यते हि स्यते ॥ ५३ ॥ तीर्थवित् मोक्षोपायवित् ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥

* येन उपपायेन